

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **H. B.**, zastoupené Mgr. Danielem Procházkou, advokátem se sídlem Božetěchova 9, Olomouc, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 9. 2005, čj. x, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 4. 2009, č. j. 42 Cad 25/2008 – 141,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 4. 2009, č. j. 42 Cad 25/2008 - 141, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) napadá shora označený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) ze dne 8. 4. 2009, č. j. 42 Cad 25/2008 – 141 (dále jen „napadený rozsudek“), kterým bylo zrušeno rozhodnutí žalované ze dne 15. 9. 2005, č. j.x, pro nezákonnost a věc byla vrácena stěžovatelce k dalšímu řízení. Tímto rozhodnutím stěžovatelka přiznala žalobkyni dílčí starobní důchod z českého důchodového pojištění podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a podle čl. 46 odst. 2 Nařízení Rady (EHS) 1408/71 v částce 2700 Kč měsíčně, a to s vzhledem k jejímu předchozí účasti v českém (4414 dní) a slovenském (11080 dní) důchodovém pojištění. Nárok na starobní důchod žalobkyni vznikl pouze s přihlédnutím k dobám pojištění získaným ve slovenském systému důchodového pojištění a ve smyslu čl. 46 odst. 2 nařízení se základní a procentní výměra důchodu stanoví v částce odpovídající poměru délky dob pojištění získaných podle českých právních předpisů k celkové době pojištění získané ve všech členských státech.

V žalobě proti napadenému rozhodnutí namítala žalobkyně absurditu tohoto rozhodnutí, neboť celý život pracovala u Československých státních drah (dále také jen „ČSD“)

v Litoměřicích, avšak vzhledem k tomu, že výkon její práce od 1. 1. 1990 spadal pod Československé státní dráhy - Správa přepravních tržeb v Bratislavě, byla jí doba důchodového pojištění do 31. 12. 1992 započtena jako doba slovenského důchodového pojištění. Dále poukázala na nálezy Ústavního soudu, které obdobné přístupy k zaměstnání českých občanů jako zaměstnání v cizině označily za diskriminační. Proto navrhla, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

O žalobě rozhodl krajský soud prvotním rozsudkem ve věci ze dne 18. 9. 2006, č. j. 42 Cad 29/2006 – 42, jímž napadené rozhodnutí stěžovatelky zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění uvedl, že stěžovatelka pochybila, pokud výpočet starobního důchodu žalobkyně založila na tvrzení, že žalobkyně byla v rozhodné době zaměstnána dílem v České republice a dílem v cizině. Mezi účastníky nebylo sporu, že žalobkyně byla až do rozdělení někdejší československé federace zaměstnankyní organizace Československé státní dráhy, s místem výkonu práce v Litoměřicích. Dále krajský soud uvedl, že „je přitom všeobecně známou historickou skutečností (§ 64 s. ř. s., § 121 o. s. ř.), že uvedená právnická osoba – navzdory různým úpravám svého statutárního postavení – měla vždy působnost celostátní (v době unitárního Československa), resp. federální (od r. 1968 do zániku společného československého státu), a že jediné ona byla nadána právní subjektivitou, tedy mohla působit jako zaměstnavatel, zatímco její organizační složky takové oprávnění nikdy neměly a ačkoliv některé z nich mohly uzavírat pracovní vztahy s dalšími osobami, činily tak vždy jménem ČSD a nikoliv jménem vlastním“.

Prvotní rozsudek krajského soudu byl ke kasační stížnosti stěžovatelky zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2008, č. j. 4 Ads 100/2007 – 93, kterým byl shledán nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud zavázal krajský soud k tomu, aby v novém rozsudku ve věci poukázal na relevantní ustanovení právní úpravy a své rozhodnutí dostatečně právně odůvodnil.

Krajský soud o žalobě rozhodl znovu **napadeným rozsudkem**, jímž napadené rozhodnutí stěžovatelky opět zrušil a věc jí vrátil k novému řízení. V odůvodnění tohoto rozsudku vyšel z vnitrostátní právní úpravy obsažené v ustanoveních § 28 a 29 zákona o důchodovém pojištění, a dále se podrobně zabýval právní úpravou obsaženou ve Smlouvě mezi ČR a SR o sociálním zabezpečení (vyhl. pod č. 228/1993 Sb., dále jen „Smlouva“). Podle čl. 20 této smlouvy se doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení ČSFR považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana sídlo ke dni rozdělení ČSFR nebo před tímto dnem. Pokud občan neměl ke dni rozdělení ČSFR nebo naposledy před tímto dnem zaměstnavatele se sídlem na území ČSFR, považují se doby zabezpečení získané před tímto dnem za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl občan trvalý pobyt ke dni rozdělení ČSFR nebo naposledy před tímto dnem. Podle čl. 15 odst. 1 a 2 správního ujednání o provádění Smlouvy, které bylo publikováno pod č. 117/2002 Sb. m. s. (dále jen „správní ujednání“), se sídlem zaměstnavatele rozumí adresa, která je jako sídlo zapsána v obchodním rejstříku. Je-li zaměstnavatelem fyzická osoba, je sídlem adresa, která je v obchodním rejstříku uvedena jako místo podnikání; je-li zaměstnavatelem odštěpný závod nebo jiná organizační složka zapsaná v obchodním rejstříku, rozumí se sídlem zaměstnavatele adresa tohoto odštěpného závodu nebo organizační složky. Není-li adresa zaměstnavatele v obchodním rejstříku uvedena (např. některé podniky zřízené přímo zákonem), postupuje se podle čl. 20 odst. 2 smlouvy. Krajský soud dále dovodil, že mezi účastníky je nesporné, že žalobkyně podmínky obsažené v ustanoveních § 28 a § 29 zákona o důchodovém pojištění splnila, neboť k datu napadeného rozhodnutí splnila jak podmínku potřebného věku, tak i podmínku potřebné doby pojištění.

Jako spornou otázku krajský soud označil skutečnost, zda zaměstnavatel žalobkyně s ohledem na ustanovení čl. 20 Smlouvy měl ke dni rozdělení ČSFR sídlo na území ČR či SR. K tomu uvedl, že Československé státní dráhy byly založeny zákonem č. 68/1989 Sb., o organizaci Československé státní dráhy, ke dni 1. 7. 1989. Ke dni 31. 12. 1992 měla tato organizace sídlo na adrese nábřeží Ludvíka Svobody 1222, Praha 1. Po datu 31. 12. 1992 byla uvedená organizace zákonem č. 625/1992 Sb., o zániku státní organizace Československé státní dráhy, zrušena s tím, že práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů k Československým státním drahám na území ČR přecházejí na ČR a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů na území SR přecházejí dne 31. 12. 1992. Československé státní dráhy vydaly statut, ve kterém je v souladu s ustanovením § 7 odst. 2 zákona č. 68/1989 Sb. mimo jiné zakotveno podrobné organizační uspořádání ČSD, uveden rozsah, v jakém organizační jednotky vystupují jménem ČSD a upraveny vztahy mezi Ústředním ředitelstvím ČSD a organizačními jednotkami. Z ustanovení § 4 statutu vyplývá, že státní organizace ČSD se člení na Ústřední ředitelství ČSD a vnitřní složky, mezi které se dle § 4 odst. 2 oddíl C) písm. f) statutu patří i účelová organizační jednotka ČSD, Správa přepravních tržeb se sídlem v Bratislavě. Základním úkolem účelových organizačních jednotek ČSD bylo zajišťování společných činností pro jejich vnitřní potřebu. Krajský soud dále konstatoval, že organizační jednotky vždy vystupovaly v právních vztazích jménem ČSD. O tom svědčí i skutečnost, že vždy před svým názvem uváděly označení ČSD. V § 39 statutu je pak výslovně uvedeno, že vzájemné vztahy mezi organizačními jednotkami nejsou vztahy právními. Jednalo se o vztahy vnitropodnikové spolupráce vznikající při hospodářské činnosti a plnění jiných úkolů organizačních jednotek.

Z výše uvedeného krajský soud dovodil, že ačkoliv byla Správa přepravních služeb zapsána v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl ALX, vložka 302 jako odštěpný závod se sídlem v Bratislavě, nejednalo se nikdy o organizační složku s právní subjektivitou. Vzhledem k uvedené skutečnosti tedy veškeré pracovněprávní vztahy byly z její strany činěny jménem ČSD. Proto také uvedená organizační jednotka ČSD nemohla být zaměstnavatelem žalobkyně. Na daný případ tedy není možné aplikovat ustanovení čl. 15 odst. 1 správního ujednání o provádění Smlouvy za středníkem, neboť tato úprava se vztahuje pouze na případy, kdy zaměstnavatelem byla přímo organizační složka nebo odštěpný závod. Krajský soud byl toho názoru, že ve smyslu ustanovení čl. 20 odst. 1 Smlouvy je pro posouzení nároku žalobkyně rozhodné sídlo samotné státní organizace ČSD, která byla jejím zaměstnavatelem. ČSD měly ke dni 31. 12. 1992 sídlo na adrese nábřeží Ludvíka Svobody 1222, Praha 1. Proto je nutné dobu pojištění, kterou žalobkyně získala do 31. 12. 1992 jako zaměstnankyně ČSD hodnotit výlučně jako dobu pojištění ČR, a nikoliv jako dobu pojištění SR, jak to učinila stěžovatelka. Krajský soud tedy dospěl k závěru, že stěžovatelka se dopustila nezákonnosti, když nesprávně vyhodnotila otázku sídla zaměstnavatele žalobkyně, v důsledku čehož z její strany došlo k nesprávnému stanovení výše starobního důchodu žalobkyně. Z těchto důvodů krajský soud napadené rozhodnutí pro nezákonnost podle ustanovení § 78 odst. 1, 4 zrušil a vrátil věc stěžovateli k dalšímu řízení.

V **kasační stížnosti** proti napadenému rozsudku stěžovatelka uvedla, že proti němu brojí z důvodu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.). Namítla, že čl. 20 Smlouvy je i po vstupu ČR a SR do Evropské unie podle nařízení č. 1408/71 nadále platný a určuje jako kritérium pro určení příslušnosti smluvních států ke zhodnocení dob pojištění sídlo zaměstnavatele pojištěnce ke dni zániku společného státu, popř. naposledy před tímto dnem. V čl. 15 odst. 1 správního ujednání ke Smlouvě je vymezen pojem sídlo zaměstnavatele. Rozumí se jím adresa zapsaná jako sídlo v obchodním rejstříku; je-li zaměstnavatelem odštěpný závod nebo jiná organizační složka zapsaná v obchodním rejstříku, je sídlem zaměstnavatele adresa tohoto odštěpného závodu nebo organizační složky. Stěžovatelka konstatovala, že pokud uvedená organizační složka

(tj. Správa přepravních tržeb zapsaná k 31. 12. 1992 v obchodním rejstříku se sídlem v Bratislavě) byla ke dni rozdělení federativního státu zapsána v obchodním rejstříku, je třeba podle názoru stěžovatelky pokládat její adresu tam zapsanou za sídlo zaměstnavatele účastníka podle čl. 15 odst. 1 správního ujednání. Je-li adresa Klemensova 8, Bratislava sídlem zaměstnavatele žalobkyně ve smyslu čl. 20 odst. 1 Smlouvy, považují se doby důchodového zabezpečení (pojištění), které žalobkyně získala před zánikem československé federace, za doby pojištění SR. Stěžovatelka proto nepochybila, když při rozhodování o nároku žalobkyně na starobní důchod považovala dobu důchodového pojištění do 31. 12. 1992 za slovenskou dobu pojištění. Stěžovatelka zejména nepřijala argument vyslovený krajským soudem, že Správa přepravních tržeb se sídlem Bratislava, Klemensova 8, byla organizační složkou bez právní subjektivity, která vystupovala v právních vztazích jménem ČSD a jako taková nemohla být zaměstnavatelem žalobkyně. Dále stěžovatelka namítla, že je jen stěží možné přijmout výklad krajského soudu, že kvůli absenci právní subjektivity organizačních složek zapisovaných do obchodního rejstříku nelze jejich sídlo považovat za sídlo zaměstnavatele podle čl. 20 odst. 1 a čl. 15 odst. 1 správního ujednání, neboť v takovém případě by tato ustanovení neměla vůbec smysl. V tehdejší Československu by totiž neexistovala žádná organizační složka zapsaná do obchodního rejstříku, na niž by se čl. 15 odst. 1 správního ujednání vztahoval, neboť by neměla právní subjektivitu. Z tohoto důvodu nemůže být z hlediska citované smlouvy a správního ujednání rozhodné, zda tyto složky měly právní subjektivitu, či nikoliv. V této souvislosti stěžovatelka zejména poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2009, č. j. 4 Ads 145/2008 - 41, který se týkal právní subjektivity odštěpného závodu. Podle něho zmíněné správní ujednání jako zákonný předpoklad pro účely aplikace smlouvy neuvádí právní subjektivitu organizační složky; zápis je tak koncipován na principu územním, a nikoliv funkčním. Proto je podle stěžovatelky názor krajského soudu nesprávný, neboť podstatou řešené právní otázky není způsobilost organizační složky ČSD z hlediska vnitrostátních předpisů, nýbrž otázka, zda lze považovat sídlo této složky za sídlo zaměstnavatele z hlediska citované mezinárodní smlouvy, resp. správního ujednání. K tomu stěžovatelka dále poukázala na zásady výkladu mezinárodních smluv podle čl. 31 Vídeňské úmluvy o smluvním právu, podle nichž je rozhodující opravdová vůle smluvních stran. Ta podle názoru stěžovatelky vyplývá z praxe nositelů pojištění smluvních států, stanovisek Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny SR, které jsou podle čl. 1 odst. 1 bodu 3 Smlouvy příslušnými úřady, které podle čl. 26 mohou souhlasným projevem vůle odstraňovat rozdílnosti ve výkladu, k nimž dojde při jejím provádění, a dále také i z účelu Smlouvy, jejímž smyslem bylo vytvořit kritérium pro hodnocení dob důchodového zabezpečení získaných za existence federace tak, aby se rozdělily náklady na výplatu důchodů mezi nástupnické státy. Kritérium sídla zaměstnavatele ve smyslu čl. 20 odst. 1 Smlouvy a čl. 15 odst. 1 správního ujednání bylo přijato ve snaze docílit co nejspravedlivější rozložení nákladů na vyplácené důchody bez ohledu na to, že organizační složka nemá právní subjektivitu. Z těchto důvodů v posuzované věci nelze při posuzování sídla zaměstnavatele žalobkyně, která k 31. 12. 1992 vykonávala zaměstnání na pracovišti Kontrola přepravních tržeb Litoměřice, vycházet z toho, že sídlem zaměstnavatele bylo sídlo ústředí ČSD, neboť toto pracoviště organizačně podléhalo ČSD, Správě přepravních tržeb Bratislava, která byla jeho nejbližší nadřízenou organizační složkou zapsanou v obchodním rejstříku. Proto stěžovatelka považuje napadený rozsudek za nezákonný a požaduje jeho zrušení a vrácení věci k dalšímu řízení.

Ve **vyjádření** ke kasační stížnosti žalobkyně uvedla, že pro správné a náležité posouzení věci je klíčové zjištění, kdo byl jejím zaměstnavatelem dne 31. 12. 1992. Pro odpověď na předestřenou otázku je třeba aplikovat ustanovení § 8 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, účinného do 31. 12. 2006, a zákona č. 68/1989 Sb., o státní organizaci ČSD, ve znění platném a účinném ke dni 31. 12. 1992, přičemž určitý význam zde má i základní vnitřní předpis – Statut ČSD. Z ustanovení § 6 odst. 3 zákona č. 68/1989 Sb., který byl k datu 31. 12. 1992 platný

a účinný, vyplývá, že organizační jednotky ČSD nemohly jednat v právních vztazích vlastním jménem na vlastní odpovědnost, neboť jednaly vždy jménem ČSD. Na tom nemůže podle žalobkyně nic změnit ani zápis organizačních jednotek ČSD do podnikového rejstříku. Žalobkyně dále zpochybnila i rejstříkový zápis sídla Správy přepravních tržeb Bratislava a poukázala na to, že tato organizační složka nebyla zapsána u rejstříkového soudu v Bratislavě, nýbrž pouze u rejstříkového soudu v Praze. Jak ovšem stanovoval tehdy platný a účinný § 7 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, odštěpný závod musel být zapsán do obchodního rejstříku i u rejstříkového soudu, v jehož obvodu měl adresu svého sídla. Na podporu svých závěrů žalobkyně poukázala i na právní závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 75/2004 – 85, kterým podle jejího názoru byl řešen obdobný problém. Žalobkyně konečně zpochybnila i tvrzení stěžovatelky, že podle čl. 26 Smlouvy mohou Ministerstva práce a sociálních věcí a rodiny SR souhlasným projevem vůle odstraňovat rozdílů ve výkladu smlouvy, k nimž dojde při jejím provádění. Podle žalobkyně již není mezi smluvními stranami po vstupu do EU aplikovatelný čl. 26 Smlouvy, neboť podle čl. 7 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 zůstávají z této smlouvy v platnosti pouze čl. 12, 20 a 33, které řeší rozdělení dob pojištění po zániku ČSFR a příslušnost k výplatě důchodů přiznaných před zánikem ČSFR. V tomto ohledu poukázala na názor ministryně práce, sociálních věcí a rodin SR vyjádřený v dopisu ze dne 3. 9. 2009 ve věci Ing. J. G. Podle žalobkyně byly jejím zaměstnavatelem ČSD se sídlem v Praze, Nábřeží Ludvíka Svobody 1222, a nikoliv nějaká organizační jednotka této organizace, a navrhla proto zamítnutí kasační stížnosti.

Usnesením ze dne 30. 6. 2009, č. j. 4 Ads 80/2009 – 190, Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek, a to z toho důvodu, že případné vydání nového rozhodnutí stěžovatelkou ještě před tím, než bude rozhodnuto o předmětné kasační stížnosti, je v rozporu s principem právní jistoty a naplňuje tak znaky nenahraditelné újmy.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud především obecně poznamenává, že nesprávné posouzení právní otázky způsobující nezákonnost napadeného rozhodnutí (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.) může spočívat buď v tom, že soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis, než měl správně použít, a pro toto pochybení je výrok soudu v rozporu s příslušným ustanovením toho kterého právního předpisu, nebo v tom, že soudem byl sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci, nebo je sice učiněn správný právní závěr, ale v odůvodnění rozhodnutí je nesprávně prezentován.

V posuzované věci se jedná o posouzení správnosti právní otázky spočívající v tom, který z nástupnických států bývalé ČSFR je příslušný ke zhodnocení dob pojištění žalobkyně získaných před 31. 12. 1992. Při řešení této právní otázky je třeba vycházet především z úpravy obsažené ve Smlouvě a ve správním ujednání, které ji konkretizuje a provádí. Čl. 20 Smlouvy, který je na základě čl. 7 odst. 2 Nařízení Rady ES č. 1408/71 ve znění jeho přílohy č. III nadále aplikovatelný i po vstupu obou nástupnických států do Evropské unie, stanovil pro určení

příslušnosti nositele pojištění ke zhodnocení dob pojištění získaných před 31. 12. 1992 následující kritéria: (1) *Doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky se považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana **sídlo ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem.*** (2) *Pokud občan neměl ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem zaměstnavatele se sídlem na území České a Slovenské Federativní Republiky, považují se doby zabezpečení získané před tímto dnem za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl občan trvalý pobyt ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem.* Dále se smluvní strany v čl. 21 dohody, že příslušné úřady upraví ve správním ujednání nezbytná opatření k provádění této smlouvy. Správní ujednání obsahovalo ve vztahu k ustanovení čl. 20 odst. 1 smlouvy konkretizující ustanovení, které blíže definovalo, co se pro účely Smlouvy rozumí termínem „sídlo“ zaměstnavatele. Čl. 15 správního ujednání stanovil, že „(1) *Sídlem zaměstnavatele se rozumí adresa, která je jako sídlo zapsána v obchodním rejstříku. Je-li zaměstnavatelem fyzická osoba, je sídlem adresa, která je v obchodním rejstříku uvedena jako místo podnikání; je-li zaměstnavatelem odštěpný závod nebo jiná organizační složka zapsaná v obchodním rejstříku, rozumí se sídlem zaměstnavatele adresa tohoto odštěpného závodu nebo organizační složky.* Pro případ, že adresa zaměstnavatele v obchodním rejstříku není uvedena (kupř. u některých podniků zřízených přímo zákonem), stanovil čl. 15 odst. 2 správního ujednání, že se má postupovat podle čl. 20 odst. 2 Smlouvy. Z toho jazykově-logickým a systematickým výkladem vyplývá, že přednostním kritériem pro určení příslušnosti nositele pojištění ke zhodnocení dob pojištění získaných za trvání společného československého státu je sídlo zaměstnavatele či jeho organizační složky. Smlouva akcentuje územní aspekt sídla, tzn. staví na předpokladu, že tam, kde má zaměstnavatel či jeho organizační složka sídlo, vykonává také svou hospodářskou činnost prostřednictvím svých zaměstnanců. Teprve pokud z objektivních důvodů není možné kritérium sídla zaměstnavatele uplatnit (příkladmo jsou zde uvedeny podniky zřízené zákonem, které nebyly zapsány do podnikového rejstříku), pak správní ujednání poukazovalo na využití podpůrného kritéria trvalého pobytu na území jednoho z nástupnických států ke dni 31. 12. 1992, příp. naposledy před tímto dnem.

Ve své dosavadní judikatuře ve věcech pojištěnců pracujících ke dni rozdělení společného československého státu některé z organizačních složek ČSD se Nejvyšší správní soud setkal s oběma typy případů určení kompetentního nositele pojištění podle čl. 20 Smlouvy. V rozsudku ze dne 28. 2. 2006, č. j. 6 Ads 75/2004 – 84, na nějž ve svém vyjádření ke kasační stížnosti poukazuje i žalobkyně, Nejvyšší správní soud posuzoval případ zaměstnance pracujícího ke dni rozdělení ČSFR u ČSD, organizační složky Státní drážní technická inspekce Praha 1, která nebyla zapsána v obchodním rejstříku. Proto stěžovatelka uplatnila pro určení příslušnosti ke zhodnocení jeho „československých“ dob pojištění kritérium jeho trvalého pobytu, podle něhož byla příslušnou nositelkou pojištění Sociální poist'ovna Bratislava, což krajský soud i Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku potvrdily. Odlišně Nejvyšší správní soud posoudil případy rozhodnuté rozsudkem ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 14/2009 – 41, a rozsudkem ze dne 16. 6. 2009, č. j. 4 Ads 152/2008 – 69, přístupné na www.nssoud.cz. V obou těchto případech byli žalobci zaměstnání ke dni rozdělení ČSFR u organizační složky ČSD, Kontrola přepravních tržeb se sídlem v Bratislavě, která organizačně spadala pod Správu přepravních tržeb se sídlem v Bratislavě, Klemensova 8. Tato účelová organizační složka ČSD byla zapsána k 31. 12. 1992 v obchodním rejstříku. Stěžovatelka tedy jejich „československé“ doby pojištění zhodnotila za použití čl. 20 odst. 1 Smlouvy jako doby slovenské a přiznala jim dílčí důchod vyměřený pouze za dny odpracované v systému českého důchodového pojištění po vzniku samostatné České republiky. Nejvyšší správní soud se v obou citovaných rozsudcích zabýval celým problémem komplexně a uvedl, že „...není rozhodné, že organizační jednotky zapsané do podnikového rejstříku neměly právní subjektivitu a podle § 6 odst. 3 zákona o ČSD toliko mohly v určeném rozsahu vystupovat v právních vztazích jménem ČSD. Organizační složka právnické osoby byla totiž Smlouvou

o sociálním zabezpečení a Správním ujednáním vymezena pro účely stanovení nositele důchodového zabezpečení za doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení ČSFR územně a nikoliv funkčně, takže z hlediska určení zaměstnavatele u ČSD není významná jejich právní subjektivita, nýbrž sídlo jejich příslušné organizační složky, které se zapisovalo do podnikového (obchodního) rejstříku.“ Dále dovodil, že Správa přepravních tržeb coby účelová organizační složka ČSD byla zapsána v obchodním rejstříku, takže podle čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení a čl. 15 odst. 1 Správního ujednání je nutné tuto účelovou organizační jednotku ČSD považovat za sídlo zaměstnavatele žalobkyně ke dni rozdělení československé federace.

Nejvyšší správní soud nemá žádný důvod odchýlit se od uvedeného právního názoru ani v posuzované věci, a to zejména proto, že relevantní skutkové okolnosti případu jsou tytéž, jako v případech obou posledně citovaných rozsudků zdejšího soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 14/2009 – 41, a rozsudku ze dne 16. 6. 2009, č. j. 4 Ads 152/2008 – 69. Právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v citovaných rozsudcích dopadá plně i na posuzovanou věc. Nejvyšší správní soud se naopak neztotožňuje s názorem žalobkyně, že na posuzovanou věc lze vztáhnout závěry uvedené v rozsudku zdejšího soudu ze dne 28. 2. 2006, č. j. 6 Ads 75/2004 – 84, a to především proto, že žalobkyně byla dle evidenčního listu důchodového zabezpečení založeného ve správním spisu ke dni 31. 12. 1992 zaměstnána u ČSD – Správy přepravních tržeb se sídlem Klemensova 8, Bratislava. Skutečnost, že Správa přepravních tržeb Bratislava byla organizační jednotkou ČSD a jednala v pracovněprávních vztazích za ČSD, nehraje pro právní posouzení věci žádnou roli. Je zde nutno zohlednit především teleologický výklad citovaných ustanovení smlouvy a správního ujednání, jejichž účelem bylo stanovení kritérií pro hodnocení dob důchodového zabezpečení získaných za existence československé federace a pro spravedlivé rozdělení nákladů na výplatu důchodů mezi nástupnické státy. Tohoto cíle by se nepodařilo dosáhnout u řady organizací s celostátní působností, které většinou sídlily v hlavním městě Praze a zaměstnávaly velké množství osob (viz k tomu citovaný rozsudek zdejšího soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 14/2009 – 41). Proto nelze význam pojmu „sídlo zaměstnavatele“ interpretovat v kontextu jeho významu definovaného tehdy platným a účinným vnitrostátním právem, jak to tvrdí žalobkyně, nýbrž vycházet z jeho autonomního významu definovaného čl. 20 Smlouvy a čl. 15 odst. 1 správního ujednání. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že v posuzované věci stěžovatelka postupovala správně, pokud aplikovala čl. 20 odst. 1 Smlouvy a zhodnotila doby pojištění získané žalobkyní před 31. 12. 1992 jako doby slovenské, k jejichž hodnocení je příslušná slovenská nositelka pojištění – Sociálna poisťovňa Bratislava.

Názor krajského soudu a zároveň ratio decidendi posuzované věci spočívající v tom, že Správa přepravních služeb byla organizační složkou ČSD bez právní subjektivity, pročež bylo nutno za zaměstnavatele žalobkyně považovat ČSD se sídlem nábreží Ludvíka Svobody 1222, Praha 1, není z uvedených důvodů správný. Krajský soud dospěl k nesprávnému právnímu posouzení věci, když dovodil, že na daný případ tedy není možné aplikovat ustanovení čl. 15 odst. 1 správního ujednání o provádění Smlouvy za středníkem, neboť podle jeho názoru se tato úprava vztahuje pouze na případy, kdy zaměstnavatelem byla přímo organizační složka nebo odštěpný závod. Jak je z uvedených argumentů zřejmé, Správu přepravních tržeb Bratislava je nutno považovat za žalobkynina zaměstnavatele z pohledu čl. 20 odst. 1 Smlouvy a čl. 15 správního ujednání, jelikož byla dle výpisu z obchodního rejstříku založeného na č. l. 131 – 139 spisu ke dni 31. 12. 1992 zapsána v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl ALX, vložka 302 jako odštěpný závod ČSD se sídlem v Bratislavě. Zápis tohoto odštěpného závodu ČSD byl proveden ke dni 26. 4. 1991 a výmaz se uskutečnil ke dni 25. 3. 1993. V tomto ohledu nehraje žádnou roli ani žalobkyní namítané ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění k 31. 12. 1992, podle něhož měla být organizační složka mající sídlo v obvodu jiného rejstříkového soudu, než u něhož bylo zapsáno

sídlo právnické osoby, zapsána i u rejstříkového soudu příslušného dle místa svého sídla. Podle výpisu z obchodního registra Okresného soudu Bratislava I založeného na č. l. 123 spisu je zřejmé, že Československé štátne dráhy, Bratislavská oblasť se sídlem Klemensova 8, Bratislava byla zapsána v obchodním rejstříku vedeném tímto soudem v oddílu Pš, vložka 110/B ke dni 3. 5. 1990 a vymazána byla na základě rozhodnutí zakladatele ke dni 25. 3. 1993. Z přiloženého dopisu slovenského Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny SR ze dne 30. 6. 2008 vyplývá, že podle názoru tohoto ministerstva byla organizace Československé štátne dráhy, Správa přepravných tržieb, se sídlem Klemensova 8, Bratislava ke 31. 12. 1992 zaměstnavatelem se sídlem na území SR. Z uvedených skutečností je zřejmé, že tento odštěpný závod ČSD (dle Statutu ČSD účelová organizační složka) byl zapsán v obchodním rejstříku vedeném rejstříkovým soudem, v jehož obvodu mělo k uvedenému datu sídlo ČSD, tedy Městským soudem v Praze. Ačkoliv z výpisu z obchodního rejstříku Okresného soudu Bratislava I výslovně nevyplývá, že by Správa přepravních tržieb Bratislava byla zapsána i u tohoto rejstříkového soudu, nemění to nic na platnosti závěru, že tato účelová organizační složka ČSD měla sídlo v Bratislavě (mimořádně na stejné adrese, jako územní organizační složka Československé štátne dráhy, Bratislavská oblasť zapsaná i v obchodním rejstříku Okresného soudu Bratislava I). Nejvyšší správní soud tak setrvává na svém právním názoru, že z hlediska aplikace čl. 20 odst. 1 Smlouvy v intencích čl. 15 správního ujednání adresa sídla organizační složky, která v tomto případě byla nesporně na adrese Klemensova 8, Bratislava, což lze s dostatečnou jistotou konstatovat ze zápisu v obchodním rejstříku u Městského soudu v Praze. Naproti tomu z hlediska smyslu a účelu těchto ustanovení, o něž se judikatura Nejvyššího správního soudu v těchto věcech opírá, není pro posouzení věci rozhodné, zda byly naplněny beze zbytku všechny obchodněprávní podmínky zápisu odštěpného závodu či organizační složky právnické osoby do obchodního rejstříku, tj. konkrétně podmínka zápisu i v obvodu toho rejstříkového soudu, v jehož obvodu se nalézá sídlo předmětného odštěpného závodu či organizační složky.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek trpí nezákonností, neboť krajský soud nesprávně vyložil ustanovení čl. 20 odst. 1 Smlouvy a čl. 15 správního ujednání a na základě tohoto nesprávného výkladu zrušil napadené rozhodnutí stěžovatelky. Proto vyhověl kasační stížnosti stěžovatelky a zrušil napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. října 2009

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu